

Asia: VN/10844/2022

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja Suomen rannikkostrategian luonnokseen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VN/10844/2022

Helsingin kaupunginmuseo – Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo arvioi Suomen rannikkostrategialuonnosta kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen näkökulmasta Helsingin alueen osalta. Toimenpiteistä etenkin ao. koskettavat suoraan kulttuuriympäristöjä ja maisemaa, niiden käyttöä ja vaalimista.

- Kestävä maankäyttö ja rakentaminen: Rannikkoalueen rakentamispotentiaali ja -rajoitukset tulee tunnistaa riittävän laajalla tasolla huomioiden yksittäisten ja hajanaisten toimenpiteiden kokonaisvaikutukset ja valtakunnallinen tavoitetila rannikkoalueen kestävästä käytöstä.
- Hyvinvoiva rannikkoyhteisö: Paikalliset elinkeinot tarjoavat työtä ja toimeentuloa, mikä on hyvinvoinnin keskeinen perusta. Systemisen ajattelutavan ja yhdessä laadittujen toimenpiteiden toteuttaminen parantaa rannikkoalueen sosiaalista kestävyyttä ja oikeudenmukaisuutta.
- Hyvinvoiva rannikkoluonto: Hyvinvoiva luonto ja toimivat ekologiset prosessit ovat sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin perusta.

Yleisenä huomiona voi todeta, että rannikkostrategian toimenpiteet ovat kunnianhimoisia ja tavoitteellisia sekä oikeansuuntaisia.

Helsingin saaristo on kulttuuriympäristöltään rikas. Puolustusvoimien käytössä olleet saaret ovat oma kokonaisuutensa, helsinkiläinen huvilakulttuuri erilaisine ilmenemismuotoineen on toinen saariston kulttuuriympäristöjä leimaava tekijä. Niiden vaaliminen on tärkeää. Merelliset maisemat, luonto, kalliot, luodot ja saarten rakennusperintö ja arkeologiset kohteet ovat Helsingin ainutlaatuinen ja vaalittava ominaispiirre.

Suomen mittakaavassa Helsingissä on merkittävää merellistä tekemistä, vaikka kaupunki onkin saaristotukien ulkopuolella. Saariston virkistyskäyttöön panostetaan Helsingin merellisen strategian mukaisesti. Helsingissä keskeistä kehittämistyötä on saavutettavuuden parantaminen, merellisen vapaa-ajanvieton ja virkistäytymisen edistäminen. Merellisten kulttuuriympäristöjen avaamista kaupunkilaisten virkistyspaikoiksi kehitetään aktiivisesti, näin voidaan tarjota kaupunkilaisille monipuolisia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. Esimerkiksi päätös kaavoittaa valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Rky 2009), Vartiosaari virkistyskäyttöön tukee tätä tavoitetta.

Helsingissä Lonna ja Suomenlinna ovat perinteikkäitä ja kansainvälisesti tunnettuja matkailukohteita. Helsingin saaristossa korostuvat erityisesti matkailuun ja virkistykseen erikoistuneet elinkeinot. Rannikoluontoa ja paikalliskulttuuria hyödynnetään kehittämishankkeissa. Helsingin biennaali Vallisaarella on uusi saaristoon luotu tapahtuma, joka tukee myös saaren rakennusperinnön säilymistä. Tietyt kulttuurivaikuttaiset kohteet kuten sotilassaaret, niiden luonto ja rakennettu kulttuuriperintö hyötyvät, että niitä kehitetään.

Viihtyisä ympäristö on keskeinen hyvinvoinnin lähde. Saaristo ja rannikkoalueet tarjoavat aivan erityiset puitteet luontosuhteelle ja luonnosta saatavalle hyvinvoinnille. Helsingin saaristo on helsinkiläisten lähiluontoa ja sitä kehitetään luonto ja kulttuuriarvojen näkökulmasta vastuullisesti. Saariston virkistyskäyttöä ohjaa tarkastelu, joissa saaret on jaettu eri luokkiin sen mukaan minkälaista käyttöä ne kestävät.

Hiilineutraalitavoitteeseen Helsinki vastaa mm. siten, että vuoteen 2030 mennessä Helsingin vesiliikenne on päästötöntä. Vaikutuksiltaan merkittävin on liikenneyhteys Suomenlinnaan. Helsingin kaupungin merkittävin saaristossa sijaitsevan kaupunginosan Suomenlinnan liikenne on päästötöntä 2030 mennessä. Saariston vapaa-ajan liikenteen päästöttömyys on myös tavoitteena.

Helsingin yleiskaava 2016 ei ole varauksia tuulivoimalle. Merituulivoiman sijoittelun ja koon määrittelyssä on erityisen tärkeää huomioida niiden aiheuttamat laajat maisemavaikutukset.

Kulttuuriympäristön näkökulmasta tulvariskien hallinta ja ilmastonmuutokseen varautuminen on otettava huomioon tulevissa alueidenkäyttöön liittyvissä hankkeissa ja korjausrakentamisessa entistä enemmän.

Erytisen tärkeää myös merellisten alueiden maankäytön suunnittelussa on huomioida asukkaiden ja muiden osallisten sekä erilaisten yhteisöjen näkökulmia. Sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävään suunnitteluun tarvitaan lisäpanostusta ja uusia välineitä.

Saresto Sari
Helsingin kaupunginmuseo - Kulttuuriperintöyksikkö